

Stand van zaken Europese Witwasrichtlijnen

Citation for published version (APA):

Spronken, T. N. B. M. (2002). Stand van zaken Europese Witwasrichtlijnen. *Delikt en Delinkwent*, 415-416.

Document status and date:

Published: 01/01/2002

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

taps die zijn bevolen voor 1 februari 2000, na deze datum bij de rechter-commissaris blijft rusten. Omdat volgens de president vast staat dat er fouten zijn gemaakt en gebleken is dat niet iedere officier van justitie op de hoogte is van de juiste gang van zaken aangaande de vernietigingsplicht, is de verdring, dat de Staat bekend moet maken op welke wijze en volgens welke procedure de bepalingen van art. 126aa Sv en het Besluit bewaren en vernietigen van niet-gevoegde stukken zullen worden nageleefd, wél toegewezen. Dit diende uiterlijk 11 januari 2002 te gebeuren.

De minister van Justitie heeft bij brief van 10 januari 2002 laten weten dat uiterlijk februari 2002 door het College van procureurs-generaal een nieuwe instructie zal worden vastgesteld met een procedure-beschrijving in zake wie, op welk moment, welke handeling moet verrichten om te voldoen aan de bepalingen van artikel 126aa Sv en het Besluit bewaren en vernietigen van niet-gevoegde stukken (zie *Nieuwsbrief Strafrecht* 2002, p. 9 e.v.). Wel is door de minister aan alle betrokken verantwoordelijken een voorlopige procedurebeschrijving gezonden die als bijlage bij de brief is gevoegd. Deze bijlage bevat afgezien van een herhaling van de reeds op 1 februari 2000 bekende regelgeving slechts een summier schema van de procedure die bij geïntercepteerde communicatie met geheimhouders moet worden gevolgd. Wat het meest in het oog springt is dat volgens dit schema de rechercheur *iedere* communica-

tie met een geheimhouder dient uit te werken en voor te leggen aan de officier van justitie die moet bepalen of er sprake is van communicatie met een geheimhouder.

Het is twijfelachtig of deze gang van zaken in overeenstemming is met de tekst en de strekking van art. 126aa Sv (Zie voor kritiek hierop Taru Spronken, 'Vernietiging gegevens geheimhouders ex art. 126aa Sv', *Nieuwsbrief Strafrecht* 2002, p. 7-9). Inmiddels blijven zich incidenten over de vernietigingsplicht voordoen. In de thans aanhangige SE-Fireworks-zaak bleken een drietal gesprekken tussen advocaten en cliënten te zijn uitgewerkt. Aanvankelijk werd dit door het openbaar ministerie als een betreurenswaardig bedrijfsongeval bestempeld. Inmiddels is in de media naar buiten gekomen dat het in deze zaak om méér gaat dan incidentele fouten. De verdediging stelt dat er meer dan 500 gesprekken met geheimhouders zijn afgeluisterd hetgeen voor de verdediging aanleiding is om hernieuwd de niet ontvanke-lijkheid van het openbaar ministerie te bepleiten, nadat een dergelijk verweer eerder door de Rechtbank Almelo was verworpen (*NRC* 19 februari 2002).

Stand van zaken Europese witwasrichtlijn

Op 4 december 2001 is de wijzigingsrichtlijn van Richtlijn 91/308/EEG tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld vastgesteld (Richtlijn 2001/97/EG, PbEG L 344, 28 december 2001, p.

76). De totstandkoming van deze Richtlijn heeft nogal wat voeten in aarde gehad omdat door deze wijziging ook advocaten onder de meldingsplicht van de Richtlijn vallen. Zowel op nationaal niveau als op Europees niveau (CCBE) is ernstig geprotesteerd tegen de voorgenomen wijziging vanwege de inbreuk die hierdoor op het beroepsgeheim van de advocaat wordt gemaakt. Uitzondering op de meldingsplicht werd in de oorspronkelijke wijzigingsvoorstellen alleen gemaakt in geval advocaten voor cliënten in rechte optreden of bijstand verlenen voor 'het bepalen van hun rechtspositie'. Dit zou betekenen dat op de adviserende advocaat de meldingsplicht van toepassing zou zijn. Aanvankelijk hadden de balies het Europees Parlement aan hun zijde, met dien verstande dat ook het Europees Parlement van oordeel was dat de toepasselijkheid van de meldingsplicht bij de adviserende advocaat op gespannen voet staat met de vertrouwensrelatie tussen advocaat en cliënt. Dit leidde tot uitgebreide onderhandelingen over de precieze tekst van de richtlijn (zie voor een overzicht A. Baas, *Advocatenblad* 2002, p. 21–23). Volgens de uiteindelijk vastgestelde tekst hoeven Lid-Staten de verplichtingen op grond van de Richtlijn niet toe te passen op advocaten die cliënten in rechte vertegenwoordigen of adviseren met betrekking tot hun rechtspositie. Melding zou alleen verplicht worden indien de werkzaamheden verband houden met witwasactiviteiten. In Overweging 17 is opgenomen:

'Wanneer echter onafhankelijke leden van wettelijk erkende en gecontroleerde beroepsgroepen die juridisch advies verstrekken, zoals advocaten, de rechtspositie van een cliënt bepalen of een cliënt in rechte vertegenwoordigen, is het niet aangewezen om deze beroepsbeoefenaren voor deze activiteiten krachtens de richtlijn een verplichting op te leggen vermoedens van witwassen te melden. Er moeten vrijstellingen zijn van elke verplichting om informatie te melden die is verkregen vóór, tijdens of na een gerechtelijke procedure, of bij het bepalen van de rechtspositie van een cliënt. Bijgevolg blijft juridisch advies onderworpen aan de beroepsgeheimhoudingsplicht, tenzij de juridisch adviseur deelneemt aan witwasactiviteiten, het juridisch advies voor witwasdoeleinden wordt verstrekt, of de advocaat weet of redenen heeft om aan te nemen dat zijn cliënt juridisch advies wenst voor witwasdoeleinden.'

De richtlijn dient 18 maanden na publicatie te worden omgezet in nationale wetgeving. Wat dat betreft is Nederland er vroeg bij. Nog voordat de richtlijn officieel werd vastgesteld en gepubliceerd, is bij de Tweede Kamer een nota van wijziging van het voorstel van de wet tot wijziging van de wetten MOT (Melding ongebruikelijke transacties) en Wif (Wet identificatie bij financiële dienstverlening) ingediend, dat inmiddels bij de Eerste Kamer ligt (Wetsvoorstel 28 018), waarbij ook advocaten onder het bereik van deze wetten worden gebracht. Aan art. 1

van de Wet MOT wordt een tweede lid toegevoegd dat luidt:

‘De krachtens het eerste lid, onderdeel 10°, aan te wijzen diensten hebben geen betrekking op werkzaamheden van een advocaat of een notaris betreffende de bepaling van de rechtspositie van een cliënt, diens vertegenwoordiging en verdediging in rechte, het geven van advies voor, tijdens en na een rechtsgeding of het geven van advies over het instellen of vermijden van een rechtsgeding.’

De hierboven geciteerde Overweging 17, die krachtens jurisprudentie van het EG-Hof als een integraal bestanddeel van de richtlijn moet worden beschouwd, is stringenter geformuleerd dan het wijzigingsvoorstel van art. 1 lid 2 van de Wet MOT. Volgens deze Overweging 17 blijft immers juridisch advies onderworpen aan de geheimhoudingsplicht tenzij de juridisch adviseur meewerkt aan witwas-activiteiten of gevraagd wordt om mee te werken aan witwasactiviteiten. Baas constateert in bovengemeld artikel in het *Advocatenblad* dat de Nederlandse wetgever wat overhaast tewerk is gegaan en daardoor een cruciaal onderdeel van de Richtlijn niet in de nationale wetgeving heeft overgenomen. Bovendien heeft de Nederlandse regering geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de NOvA in te schakelen bij de uitvoering van de wet. In Overweging 20 van de Richtlijn is bepaald dat de Lid-Staten de balies aan kunnen wijzen als meldingsinstantie en intermediairs tussen advo-

caat en bevoegde autoriteiten. Blijkbaar is de NOvA door de Nederlandse regering buiten spel gezet en wordt de richtlijn slechts door wijzigingen van de Wet Mot en de Wet Wif geïmplementeerd.

Integriteitsbewaking in advocatenkantoren

Op 23 januari 2002 is H.A.J. van Oostrum aan de Universiteit Utrecht gepromoveerd op een onderzoek naar de integriteitsbewaking binnen advocatenkantoren. Het proefschrift draagt de titel ‘Toevallige weetbaarheden’ en is uitgegeven door Boom Juridische uitgevers. Van Oostrum is geen jurist maar is in 1993 als bedrijfskundige afgestudeerd aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Toen moet hij al belangstelling hebben gehad voor integriteitsbewaking: volgens zijn curriculum rondde hij zijn studie af met een scriptie over Methoden en technieken voor het managen van moreel handelen. Na zijn studie bedrijfskunde is hij journalistiek gaan studeren en thans is hij al geruime tijd verbonden als journalist aan het Financieel Dagblad.

Het onderzoek is gericht op de maatregelen die advocaten treffen om hun integriteit te bewaken, waarbij Van Oostrum met name gefocused heeft op het niveau van de organisatie van advocatenkantoren. Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in de wijze waarop advocatenkantoren hun integriteit bewaken en om aanbevelingen te doen waarmee de integriteitsbewaking kan worden verbeterd, nu binnen de samenleving de roep om meer verantwoor-